

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

DRUGI ODJEL

PREDMET PAIĆ protiv HRVATSKE

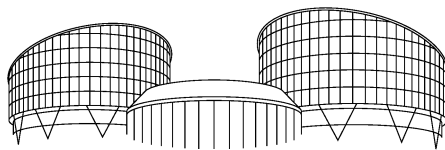
(Zahtjev br. 47082/12)

PRESUDA

STRASBOURG

29. ožujka 2016.

Ova će presuda postati konačna pod okolnostima utvrđenima u članku 44. stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

U predmetu Paić protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Drugi odjel), zasjedajući u Vijeću u sastavu:

Işıl Karakaş, *Predsjednica,*

Julia Laffranque,

Paul Lemmens,

Valeriu Griţco,

Ksenija Turković,

Jon Fridrik Kjølbro,

Georges Ravarani, *suci,*

i Stanley Naismith, *Tajnik odjela,*

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 8. ožujka 2016. godine,

donosi sljedeću presudu koja je usvojena tog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je temeljem zahtjeva (br. 47082/12) protiv Republike Hrvatske što ga je 9. srpnja 2012. godine hrvatski državljanin g. Zoran Paić („podnositelj”) podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija”).

2. Podnositelja zahtjeva zastupala je A. Giljanović, odvjetnica iz Šibenika. Hrvatsku Vladu („Vlada”) zastupala je njezina zastupnica gđa Š. Stažnik.

3. Podnositelj zahtjeva posebice je tvrdio da nije imao priliku ispitati jedinu svjedokinju optužbe u kaznenom postupku koji se vodio protiv njega.

4. Dana 9. veljače 2015. godine o zahtjevu je obaviještena Vlada.

ČINJENICE

I. OKOLNOSTI PREDMETA

5. Podnositelj zahtjeva rođen je 1974. godine i živi u Šibeniku.

6. Dana 26. kolovoza 2005. godine Općinsko državno odvjetništvo u Šibeniku pokrenulo je istragu protiv podnositelja zahtjeva zbog postojanja sumnje u krađu mobitela E.R., koja je došla u Hrvatsku kao turistkinja iz Češke Republike.

7. Dana 20. rujna 2005. godine istražni sudac Županijskog suda u Šibeniku saslušao je podnositelja zahtjeva, koji je negirao optužbe. Objasnio je da su u dotičnoj prilici neka djeca iz kuće u Betini bacala balone napunjene vodom na njega. Približio se kući iz koje su djeca dolazila i pokucao na vrata, ali nitko nije otvorio. Tada je otišao. Kada se vratio kući, dvije mlade žene došle su ga pitati za mobitel koji je pripadao jednoj od njih, ali on im je rekao da ga nije uzeo.

8. U odgovoru na zamolbu za međunarodnu pravnu pomoć hrvatskih tijela kaznenog progona, dana 9. lipnja 2006. godine Okružni sud u Chomutovu u Češkoj Republici saslušao je E.R. Ona je izjavila da su 12. srpnja 2005. godine u Betini, Hrvatska, njezina djeca bacala balone napunjene vodom na podnositelja zahtjeva. On se tada približio kući u kojoj su boravili te je kroz prozor vidjela kako joj krađe mobitel sa stola na terasi te kuće. Zajedno s pokćerkom slijedila je podnositelja zahtjeva do njegove kuće i zamolila ga da joj vrati njezin telefon. Međutim, on je negirao da ga je uzeo.

9. Dana 9. studenoga 2006. godine Općinsko državno odvjetništvo u Šibeniku podnijelo je Općinskom sudu u Šibeniku optužni prijedlog protiv podnositelja zahtjeva zbog krađe mobilnog telefona E.R.

10. Tijekom suđenja pred Općinskim sudom u Šibeniku podnositelj zahtjeva dao je usmeni iskaz 18. svibnja 2010. godine. Ponovio je izjavu koju je dao istražnom sucu. Tijekom postupka podnositelj zahtjeva osporio je optužbe koje su mu stavljene na teret, tvrdeći da, iako je došlo do spora između njega i E.R. zbog ponašanja njezine djece, on nije ukrao njezin mobitel. Navode podnositelja zahtjeva u biti je potvrdila njegova bivša supruga koja je također bila ispitana u svojstvu svjedokinje tijekom postupka.

11. Na raspravi održanoj 27. listopada 2010. godine Općinski sud u Šibeniku odlučio je izvesti dokaz čitanjem iskaza E.R., a da je nije izravno ispitao. Podnositelj zahtjeva prigovorio je čitanju E.R.-ina iskaza.

12. Dana 28. listopada 2010. godine Općinski sud u Šibeniku proglasio je podnositelja krivim za djelo za koje je optužen te ga je osudio na kaznu zatvora u trajanju od četiri mjeseca, uz primjenu uvjetne osude i rok kušnje od godinu dana. Utvrđenje krivnje podnositelja zahtjeva temeljilo se isključivo na iskazu koji je dala E.R. Raspravni sud je utvrdio da je bilo jasno da je podnositelj zahtjeva bio osoba koja je pristupila kući u kojoj su boravili E.R. i njezina obitelj. Iskaz koji je dala E.R. uvjerljivo je dokazivao da je podnositelj počinio kazneno djelo o kojem je riječ i da E.R. nije imala razloga zbog kojega bi „neosnovano teretila okrivljenika“. Mjerodavni dio prvostupanjske presude glasi:

„Sud je temeljem čl. 331. st.1. toč. 12. ZKP-a izveo dokaz čitanjem iskaza svjedoka ošt. E ... R... , a koji iskaz je dat pred Okružnim sudom u Chomutovu, R.Češka dana 9. lipnja 2009. godine bez suglasnosti stranaka budući da za to postoje važni uzroci, a to je činjenica da je oštećena svoj iskaz dala prije više od četiri godine te je sud ocijenio da protekom vremena od oštećene ne bi saznao neke nove okolnosti ili činjenice koje su bitne za utvrđivanje okolnosti [samog] događaja, a isto tako sud se rukovodio činjenicom apsolutna zastara [u ovom kaznenom predmetu] nastupa u srpnju 2011. godine te bi se... pozivanjem oštećene bespotrebno odugovlačio kazneni postupak..

[...]

[...] cijeneći vjerodostojnim i istinitim iskaz svjedokinje oštećene E...R... sud je utvrdio kaznenu odgovornost okrivljenika , a ovo iz razloga što u iskazu oštećene sud nije našao niti jedan razlog temeljem kojega bi ova neosnovano teretila okrivljenika[...]"

13. U svojoj žalbi od 28. siječnja 2011. godine podnositelj zahtjeva tvrdio je, *inter alia*, da E.R. nikada nije bila pozvana na raspravu tijekom njegovog suđenja pred Općinskim sudom u Šibeniku, te da on nije imao priliku ispitati je. Također je tvrdio da E.R.-in mobilni telefon nije bio pronađen kod njega. Dana 3. ožujka 2011. godine Županijski sud u Šibeniku odbio je podnositeljevu žalbu kao neosnovanu, potvrdivši prvostupanjsku presudu. Mjerodavni dio presude donesene povodom žalbe glasi kako slijedi:

„u obrazloženju presude, [prvostupanjski] sud je naveo razloge zbog čega je odlučio ... pročitati iskaz svjedoka-oštećene E... R..., navodeći da je oštećena dala iskaz prije više od četiri godine i da su joj sjećanja na događaj tada bila sigurno svježija nego sada, da nastupa apsolutna zastara u srpnju 2011. i da se obzirom da se radi o stranoj državljanki [oštećenici] ... njenim pozivanjem se bespotrebno odugovlačio kazneni postupak.

[...] Takvom odlukom prvostupanjski sud nije povrijedio pravo obrane optuženika ...

[...]

... valja kazati da mobitel kod optuženika nije niti mogao biti pronađen kada ga nitko nije ni tražio. Naime iz spisa je razvidno da nije izvršena pretraga kuće optuženika, što je svakako propust u postupanju policije, međutim i bez tog, [prvostupanjski] sud je na nedvojben način utvrdio da je upravo optuženik otuđio mobitel oštećenoj ... “

[...]“

14. Dana 13. svibnja 2011. godine podnositelj zahtjeva podnio je ustavnu tužbu Ustavnom sudu Republike Hrvatske, tvrdeći da nije imao pošteno suđenje jer mu nije bila dana mogućnost da ispita E.R.

15. Dana 8. prosinca 2011. godine Ustavni sud Republike Hrvatske proglasio je ustavnu tužbu podnositelja zahtjeva nedopuštenom kao očigledno neosnovanom. Ta je odluka dostavljena podnositeljevom branitelju 12. siječnja 2012. godine.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO I PRAKSA

A. Mjerodavno domaće pravo

1. Ustav

16. Mjerodavne odredbe Ustava Republike Hrvatske, „Narodne novine” br. 56/1990, 135/1997, 8/1998, 113/2000, 124/2000, 28/2001, 41/2001, 55/2001, 76/2010, 85/2010, glase kako slijedi:

Članak 29.

„Svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama, ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela.

U slučaju sumnje ili optužbe zbog kažnjivog djela osumnjičenik, okrivljenik ili optuženik ima pravo: [...]

– da ispituje ili daje ispitati svjedoke optužbe i da zahtijeva da se osigura nazočnost i ispitivanje svjedoka obrane pod istim uvjetima kao i svjedoka optužbe [...]

2. Kazneni zakon

17. Mjerodavna odredba Kaznenog zakona, „Narodne novine” br. 110/1997, 27/1998, 50/2000, 129/2000, 51/2001, 111/2003, 190/2003, 105/2004, 84/2005, propisuje:

Krada

Članak 216.

„(1) Tko tuđu pokretnu stvar oduzme drugome s ciljem da je protupravno prisvoji, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.”

3. Zakon o kaznenom postupku

18. Mjerodavne odredbe Zakona o kaznenom postupku, „Narodne novine” br. 110/1997, 27/1998, 58/1999, 112/1999, 58/2002, 143/2002, 63/2002, 62/2003 i 115/2006, propisuju:

Članak 243.

„(1) Ako svjedok koji je uredno pozvan ne dođe a izostanak ne opravda, [...] može se naložiti da se prisilno dovede a može se i kazniti novčano do 20.000,00 kuna.

[...]”

Članak 331.

„(1) Zapisnici o iskazima svjedoka [...] mogu se prema odluci vijeća pročitati samo:

1) ako su ispitane osobe umrle, duševno oboljele ili se ne mogu pronaći, ili je njihov dolazak pred sud nemoguć ili znatno otežan zbog starosti, bolesti ili drugih važnih uzroka,

2) ako svjedoci ili vještaci bez zakonskih razloga neće iskazivati na glavnoj raspravi,

[...]"

Članak 333.

„Nakon ispitivanja svakog svjedoka ili vještaka i nakon čitanja svakog zapisnika ili drugog podneska, zapitat će predsjednik vijeća stranke i oštećenika imaju li što primijetiti.”

19. Mjerodavne odredbe izmijenjenog Zakona o kaznenom postupku, „Narodne novine” br. 152/2008, 76/2009, 80/2011, 121/2011, 91/2012, 143/2012, propisuju:

Članak 502.

„[...]

(2) Odredbe o obnovi kaznenog postupka će se primijeniti i u slučaju kada je podnesen zahtjev za izmjenu pravomoćne sudske odluke na temelju konačne presude Europskog suda za ljudska prava kojom je u odnosu na okrivljenika utvrđena povreda prava i sloboda iz Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

(3) Zahtjev za obnovom postupka na temelju konačne presude Europskog suda za ljudska prava može se podnijeti u roku od trideset dana od datuma konačnosti presude Europskog suda za ljudska prava.”

Članak 574.

„[...]

(2) Ako je do stupanja na snagu ovog Zakona donesena kakva odluka protiv koje je po odredbama zakona po kojem je postupak vođen dopušten pravni lijek ili još teče rok za podnošenje pravnog lijeka, ili je pravni lijek podnesen, ali o njemu još nije odlučeno, u tom postupku primijenit će se odredbe zakona po kojem je donesena odluka, osim ako ovim Zakonom nije drukčije propisano.

(3) Odredbe članka 497. – 508. ovog Zakona na odgovarajući način će se primjenjivati i u postupcima povodom zahtjeva za obnovu kaznenog postupka podnesenima po odredbama Zakona o kaznenom postupku (»Narodne novine«, br. 110/1997, 27/1998, 58/1999, 112/1999, 58/2002, 143/2002, 62/2003, i 115/2006).“

B. Mjerodavna praksa

20. U svojoj presudi br. I Kž-37/09-6 od 9. rujna 2009. Vrhovni sud Republike Hrvatske bavio se problemom prihvaćanja kao dokaza zapisnika o iskazu svjedoka koji je bio ispitan u predraspravnoj fazi, a da obrani nije dana mogućnost da bude prisutna kod ispitivanja. Vrhovni sud Republike Hrvatske posebice je primijetio:

„Međutim, ovdje se ne radi o nemogućnosti „prisilnog dovođenja oštećenice u Republiku Hrvatsku“, niti se radi o neposrednom ispitivanju oštećenice N. M., rođ. M. „pred kaznenim sudom u Republici Hrvatskoj“ – već se ovdje radi o tome da je oštećenica N. M., rođ. M. u svojstvu svjedoka u dva navrata zamolbenim putem ispitana pred istražnim sucem Općinskog suda u Subotici, a da niti u jednom navratu o provođenju te radnje (ispitivanju oštećenice) nisu obaviješteni ni optuženik D. B., a niti njegov branitelj M. U.

[...] prema mišljenju Vrhovnog suda Republike Hrvatske, kao drugostupanjskog suda, u tako utvrđenim okolnostima, optuženik D. B. nije imao pravu i primjerenu priliku dovesti u pitanje iskaz svjedokinje, a koji iskaz je bio od odlučujuće važnosti za njegovu osudu, zbog kojih okolnosti Vrhovni sud Republike Hrvatske zaključuje da u konkretnom slučaju optuženik D. B. nije imao pošteno suđenje u smislu odredbe članka 6. stavka 3. točke d) Konvencije, tj. nije mu osigurano na pravi način pravo da ispita ključnog svjedoka (oštećenicu N. M., rođ. M.) i da mu se osigura prisustvo prilikom ispitivanja te svjedokinje, bez obzira na to da li će on to svoje pravo iskoristiti ili ne.“

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. STAVAKA 1. i 3. TOČKE d) KONVENCIJE

21. Podnositelj zahtjeva prigovorio je kako nije imao pošteno suđenje zbog toga što nije dobio priliku ispitati svjedokinju optužbe. Pozvao se na članak 6. stavke 1. i 3. točke d) Konvencije koji u mjerodavnom dijelu glase kako slijedi:

„1. Radi utvrđivanja [...] u slučaju podizanja optužnice za kazneno djelo protiv njega svatko ima pravo da [...] sud pravično [...] ispita njegov slučaj.

[...]

3. Svatko optužen za kazneno djelo ima najmanje sljedeća prava:

[...]

d) da ispituje ili daje ispitati svjedoke optužbe i da se osigura prisustvo i ispitivanje svjedoka obrane pod istim uvjetima kao i svjedoka optužbe [...];

A. Dopuštenost

22. Sud primjećuje kako zahtjev nije očigledno neosnovan u smislu članka 35. stavka 3.(a) Konvencije. Dalje primjećuje da nije nedopušten ni po bilo kojoj drugoj osnovi. Stoga se mora proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

1. Tvrdnje stranaka

23. Podnositelj zahtjeva tvrdio je da, iako je E.R. bila jedina svjedokinja optužbe, Općinski sud u Šibeniku je nije nikad pozvao na suđenje. On i njegov branitelj stoga su bili lišeni prava da je unakrsno ispitaju.

24. Vlada je tvrdila da je podnositelj zahtjeva, koji je bio pravno zastupan, imao priliku iznijeti dokaze i svoje argumente. Međutim, osim iskaza koji je dala njegova bivša supruga, on nije predočio nikakve dodatne dokaze kako bi opovrgnuo iskaz koji je dala E.R.

25. Što se tiče iskaza koji je dala E.R., Vlada je tvrdila da je bio detaljan i precizan te da je stoga bio vjerodostojan. Nacionalni sudovi su dali odgovarajuća obrazloženja za svoju odluku da ne pozovu svjedokinju na suđenje podnositelju zahtjeva. Nacionalni sudovi su propisno odgovorili na podnositeljeve prigovore na tu odluku.

2. Ocjena Suda

(a) Opća načela

26. Sud ponavlja da su jamstva iz stavka 3. točke d) članka 6. posebni aspekti prava na pošteno suđenje priznatog stavkom 1. ove odredbe; stoga će razmotriti podnositeljev prigovor temeljem obiju odredbi uzetih zajedno (vidi predmet *Schatschaschwili protiv Njemačke* [VV], br. 9154/10, stavak 100., 15. prosinca 2015.).

27. Zadaća Suda u skladu s člankom 6. stavkom 1. jest prvenstveno ocijeniti poštenost kaznenog postupka u cjelini. Prilikom takvog ocjenjivanja Sud će razmotriti postupak u cjelini, uključujući i način na koji su pribavljeni dokazi, imajući na umu ne samo prava obrane već i interes javnosti i žrtava za pravilnim progonom kaznenih djela (ibid., stavak 101.).

28. Sud ponavlja da članak 6. stavak 3. točka d) sadrži načelo da, prije nego što optuženi može biti osuđen, svi dokazi protiv njega moraju u pravilu biti izvedeni u njegovoj prisutnosti na javnoj raspravi u svrhu kontradiktornog raspravljavanja (ibid., stavak 103.).

29. Načela koja se primjenjuju u slučajevima kada svjedok optužbe nije prisustvovao suđenju i kada su izjave koje je prethodno dao prihvaćene kao dokaz sažete su i precizirane u presudi Velikog vijeća od 15. prosinca 2011. u predmetu *Al-Khawaja i Tahery (Al-Khawaja i Tahery protiv Ujedinjenog Kraljevstva)* [VV], br. 26766/05 i 22228/06, ECHR 2011). Prema načelima razvijenim u toj presudi potrebno je u tri koraka preispitati usklađenost s člankom 6. stavcima 1. i 3. točkom d) Konvencije postupka u kojem su se izjave svjedoka koji nije bio prisutan i ispitan na suđenju koristile kao dokaz (ibid., stavak 152.). Sud mora ispitati

(i) je li postojao valjan razlog za odsutnost svjedoka i, posljedično, prihvaćanje neprovjerenog iskaza odsutnog svjedoka kao dokaza (ibid., stavci 119.-125.);

(ii) je li iskaz odsutnog svjedoka predstavljao jedini ili odlučujući temelj za optuženikovu osudu (ibid., stavci 119. i 126.-147.); i

(iii) je li bilo dovoljno uravnotežujućih čimbenika, uključujući jaka postupovna jamstva, koji bi nadoknadili teškoće koje obrana trpi kao posljedicu prihvaćanja neprovjerenog iskaza, te koji bi osigurali da je suđenje u cjelini bilo pošteno (ibid., stavak 147.).

30. Čak i ako nisu postojali valjani razlozi za odsutnost svjedoka, Sud je i dalje pozvan procijeniti predstavlja li iskaz svjedoka jedini ili odlučujući dokaz za osudu okrivljenika i je li bilo dovoljno uravnotežujućih čimbenika kojima bi se osigurala poštena i pravilna ocjena pouzdanosti takvog dokaza (vidi naprijed citirani predmet *Schatschaschwili*, stavci 113. i 116.).

31. Što se tiče redosljedna tri koraka iz *Al-Khawaja* testa, Sud je utvrdio da, s obzirom da su sva tri koraka testa međusobno povezana i, uzeta zajedno, služe da se utvrdi je li kazneni postupak o kojem je riječ u cjelini bio pošten ili ne, može biti prikladno, u danom predmetu, ispitati korake drugim redosljedom, posebice ako jedan od koraka osobito ukazuje na poštenost ili nepoštenost postupka (ibid., stavak 118.).

32. Stajalište je Suda da se ista načela primjenjuju u ovom predmetu.

(b) Primjena navedenih načela na ovaj predmet

(i) Je li postojao valjan razlog za odsutnost svjedokinje E.R. sa suđenja

33. Podnositelj zahtjeva proglašen je krivim za krađu mobitela koji je pripadao E.R. Što se tiče pitanja je li postojao valjan razlog za prihvaćanje E.R.-inog iskaza kao dokaza, a da ju se nije ispitalo na suđenju, Sud primjećuje kako slijedi.

34. Valjan razlog za odsutnost svjedoka mora postojati iz perspektive raspravnog suda, to jest, sud je morao imati valjanu činjeničnu ili pravnu osnovu zbog koje nije bio u stanju osigurati prisutnost svjedoka na suđenju. Ako je u tom smislu postojao valjan razlog za izostanak svjedokinje, slijedi da je postojao valjan razlog ili opravdanje da raspravni sud prihvati neprovjerene izjave odsutnog svjedoka kao dokaz (vidi naprijed citirani predmet *Schatschaschwili*, stavak 119.). Postoji niz razloga zašto svjedok ne mora prisustvovati suđenju. Svjedok je možda umro u međuvremenu ili se boji za svoju sigurnost (vidi naprijed citirani predmet *Al-Khawaja i Tahery*, stavci 120.-125.). Svjedok može biti odsutan zbog zdravstvenih razloga (vidi, primjerice, predmete *Bobes protiv Rumunjske*, br. 29752/05, stavci 39.-40., 9. srpnja 2013.; *Vronchenko protiv Estonije*, br. 59632/09, stavak 58., 18. srpnja 2013.; i *Matytsina protiv Rusije*, br. 58428/10, stavak 163., 27. ožujka 2014.) ili zbog toga što ga se nije moglo pronaći.

35. Potreba da vlasti ulože sve razumne napore kako bi osigurale prisutnost svjedoka na suđenju nadalje podrazumijeva da domaći sudovi pomno razmotre razloge navedene za nemogućnost svjedoka da prisustvuje suđenju, uzimajući u obzir specifičnu situaciju svakog svjedoka (vidi naprijed citirani predmet *Schatschaschwili*, stavak 122.).

36. Prema činjeničnom stanju ovog predmeta, čini se da E.R. nije prisustvovala suđenju podnositelju jednostavno zato što je raspravni sud nije pozvao. Doista, ništa u spisu predmeta ne ukazuje na to da su uloženi bilo kakvi napori u bilo kojoj fazi kako bi se osigurala prisutnost E.R. u postupku protiv podnositelja zahtjeva, iako njezino prebivalište nije bilo nepoznato. Nadalje, ne postoje dokazi koji ukazuju da je E.R. bila pozvana i da je odbila dati iskaz u okviru suđenja podnositelju zahtjeva iz bilo kojeg razloga, kao što je, na primjer, strah od negativnih posljedica (vidi i usporedi s naprijed citiranim predmetom *Al-Khawaja i Tahery*, stavci 122.-124.).

37. Što se tiče razloga koje je naveo nacionalni sud za takvo postupanje, Sud primjećuje da su oni sljedeći: protek vremena, što znači da E.R. nije mogla dodati nikakve nove elemente svojoj ranijoj izjavi; činjenica da je E.R. prebivala u drugoj zemlji, odnosno Češkoj; te opasnost da će nastupiti zastara kaznenog progona.

38. Sud nije uvjeren da se, u konkretnim okolnostima ovog predmeta, činjenica da je E.R. prebivala izvan Hrvatske može smatrati valjanim razlogom koji opravdava propust da se svjedokinju ispita te za prihvaćanje njezinog iskaza. Činjenica da je svjedok odsutan iz zemlje u kojoj se postupak vodi sama po sebi nije dovoljna da ispuni zahtjeve iz članka 6. stavka 3. točke d), kojima se od država ugovornica zahtijeva da poduzmu pozitivne korake kako bi omogućile okrivljeniku da ispita ili dade ispitati svjedoke optužbe (vidi predmete *Sadak i drugi protiv Turske*, br. 29900/96, 29901/96, 29902/96 i 29903/96, stavak 67., ECHR 2001-VIII, i *Gabrielyan protiv Armenije*, br. 8088/05, stavak 81., 10. travnja 2012.). Takve mjere dio su revnosti koju države ugovornice moraju provoditi kako bi osigurale da se prava zajamčena člankom 6. uživaju na učinkovit način (vidi predmet *Colozza protiv Italije*, 12. veljače 1985., stavak 28., serija A br. 89, i naprijed citirani predmet *Gabrielyan*, stavak 81.). Međutim, u ovome predmetu raspravni sud nije ni pokušao pozvati svjedokinju E.R. na raspravu u suđenju podnositelju zahtjeva.

39. Što se tiče proteka vremena i opasnosti od nastupanja zastare kaznenog progona, Sud ponavlja da Konvencija zahtijeva od država ugovornica da organiziraju svoje pravne sustave na način koji omogućuje sudovima da ispune njihove različite zahtjeve (vidi, *mutatis mutandis*, predmete *Bezicheri protiv Italije*, 25. listopada 1989., stavak 25., serija A br. 164, i *E. protiv Norveške*, br. 11701/85, stavak 66., 29. kolovoza 1990.). Dužnost je sudbenih vlasti da poduzmu potrebne administrativne korake kako bi osigurale da ne nastupi zastara kaznenog progona, a da to ne povlači

za sobom neopravdane štetne posljedice na prava obrane. Čini se da u ovome predmetu nisu poduzeti odgovarajući koraci u tom cilju.

(ii) *Je li iskaz odsutne svjedokinje predstavljao jedini ili odlučujući temelj za osudu podnositelja zahtjeva*

40. Što se tiče pitanja je li iskaz odsutne svjedokinje koji je prihvaćen kao dokaz predstavljao jedini ili odlučujući temelj za osudu okrivljenika ili nije (drugi korak *Al-Khawaja* testa), Sud je utvrdio da se pojam „jedini“ dokaz treba shvatiti kao jedini dokaz protiv okrivljenika (vidi naprijed citirani predmet *Al-Khawaja i Tahery*, stavak 131.). „Odlučujući“ dokaz treba usko tumačiti na način da označava dokaz takvog značaja ili važnosti da je vjerojatno da će odrediti ishod predmeta (vidi naprijed citirani predmet *Schatschaschwili*, stavak 123.).

41. Opis događaja svjedokinje E.R. predstavljao je jedini - a time i odlučujući - dokaz na kojem su se temeljila utvrđenja nacionalnih sudova o podnositeljevoj krivnji jer je jedini drugi svjedok kojeg je saslušao Općinski sud u Šibeniku bila bivša supruga podnositelja zahtjeva koja je potvrdila njegovu verziju događaja.

(iii) *Je li bilo dovoljno uravnotežujućih čimbenika koji bi nadoknadili teškoće u kojima je obrana djelovala*

42. Sud nadalje mora utvrditi, u trećem koraku, je li bilo dovoljno uravnotežujućih čimbenika da nadoknade teškoće u kojima je obrana djelovala, što je bio rezultat prihvaćanja odlučujućeg iskaza odsutne svjedokinje. Veliko vijeće je u predmetu *Schatschaschwili* utvrdilo sljedeće elemente kao mjerodavne u ovom kontekstu: pristup raspravnog suda neprovjerenom dokazu, dostupnost i snaga daljnjih inkriminirajućih dokaza i postupovne mjere koje su poduzete kako bi se nadoknadila nemogućnost izravnog unakrsnog ispitivanja svjedoka na suđenju (vidi naprijed citirani predmet *Schatschaschwili*, stavak 145.).

(a) *Pristup raspravnog suda neprovjerenom dokazu*

43. Sud primjećuje da u presudama nacionalnih sudova nema naznaka da su pristupili iskazu E.R. s bilo kakvim posebnim oprezom ili da je činjenica da je ona bila odsutni svjedok potaknula nacionalne sudove da pridaju manju težinu njezinom iskazu (usporedi, primjerice, s naprijed citiranim predmetima *Al-Khawaja i Tahery*, stavak 157., i *Bobeş*, stavak 46.). Suprotno tome, nacionalni sudovi temeljili su osudu podnositelja zahtjeva isključivo na iskazu E.R. te su utvrdili da je njezin iskaz „vjerodostojan i istinit“ bez navođenja detaljnih razloga za takvo stajalište (usporedi s predmetima *Brzuszczyński protiv Poljske*, br. 23789/09, stavci 85.-86. i 89., 17. rujna 2013.; *Prájiná protiv Rumunjske*, br. 5592/05, stavak 59., 7. siječnja 2014.; i *Nikolitsas protiv Grčke*, br. 63117/09, stavak 37., 3. srpnja 2014.).

(β) Dostupnost i snaga daljnjih inkriminirajućih dokaza

44. Sud nadalje primjećuje da nacionalni sudovi, kao što je prethodno prikazano (vidi prethodni stavak 12.), nisu imali pred sobom nikakve dodatne inkriminirajuće dokaze koji bi podupirali iskaz svjedokinje E.R. Sud ne može ne primijetiti da domaća tijela nisu uložila nikakve ozbiljne napore kako bi prikupila dodatne dokaze. Tako E.R.-ine kćeri i njezina pokćerka nisu bile pozvane kao svjedokinje iako postoje naznake da su svjedočile događaju o kojem je riječ (vidi prethodne stavke 7. i 8.). Također, kao što je naveo Županijski sud u Šibeniku, policija nije pokušala tražiti E.R.-in mobitel kod podnositelja zahtjeva ili u njegovom domu (vidi prethodni stavak 13.) niti ga pratiti.

(γ) Postupovne mjere usmjerene na nadoknađivanje nemogućnosti izravnog unakrsnog ispitivanja svjedokinje na suđenju

45. Sud primjećuje da je podnositelj zahtjeva imao priliku iznijeti svoju verziju događaja – priliku koju je on iskoristio na raspravi održanoj pred Općinskim sudom u Šibeniku dana 18. svibnja 2010. (vidi prethodni stavak 10.) – te dovesti u sumnju vjerodostojnost E.R. kao svjedokinje, čiji mu je identitet bio poznat.

46. Međutim, ni podnositelj zahtjeva ni njegov odvjetnik nisu imali priliku ispitati E.R. u bilo kojoj fazi postupka, budući da je nikad nije saslušao sud u Republici Hrvatskoj, niti u fazi istrage.

47. Kada je E.R. prethodno dala svoj iskaz u Češkoj Republici, na zamolbu hrvatskih tijela kaznenog progona, podnositelj zahtjeva nije bio pozvan da prisustvuje ročištu, ni osobno ni putem video veze. Štoviše, ni dokumenti u spisu predmeta ni očitovanje Vlade ne ukazuju na to da su podnositelj zahtjeva i njegov branitelj bili pozvani postaviti pitanja E.R. u pisanom obliku (vidi predmete *Yevgeniy Ivanov protiv Rusije*, br. 27100/03, stavak 49., 25. travnja 2013.; *Vronchenko protiv Estonije*, br. 59632/09, stavak 65., 18. srpnja 2013.; i *Scholer protiv Njemačke*, br. 14212/10, stavak 60., 18. prosinca 2014.). Nadalje, nikakva videosnimka ispitivanja odsutne svjedokinje E.R. nije bila prikazana na raspravi (vidi naprijed citirani predmet *Schatchaschwili*, stavak 127.).

48. U takvim okolnostima, a imajući u vidu da je podnositelj zahtjeva ustrajao - tijekom cijeloga postupka - da se E.R. ispita, Sud ne smatra da se podnositelj zahtjeva odrekao svog prava na ispitivanje svjedokinje (vidi, među brojnim drugim izvorima prava, naprijed citirani predmet *Gabrielyan*, stavak 85.).

(δ) Ocjena poštenosti suđenja u cjelini

49. U ocjenjivanju poštenosti suđenja u cjelini, sud će uzeti u obzir dostupne uravnotežujuće čimbenike, gledane u njihovoj ukupnosti, u svjetlu svog utvrđenja da je iskaz E.R. bio jedini dokaz na kojem se temeljila osuda podnositelja zahtjeva (vidi prethodni stavak 32.).

50. Sud primjećuje da raspravni sud nije imao pred sobom nikakve dodatne inkriminirajućih dokaze u vezi s kaznenim djelom za koje je podnositelj zahtjeva proglašen krivim. Štoviše, nema nikakvih naznaka da je državno odvjetništvo uložilo bilo kakav napor da iznese dodatne dokaze protiv podnositelja zahtjeva (vidi prethodni stavak 42.).

51. To što je podnositelj bio u mogućnosti osporiti ili opovrgnuti izjavu E.R. na način da sam da iskaz ili da ispita jednog drugog svjedoka ne može se smatrati dovoljnim uravnotežujućim čimbenikom koji bi nadoknadio teškoće u koje je obrana bila dovedena. Podnositelj zahtjeva nije bio u mogućnosti ispitati istinitost i pouzdanost iskaza koji je dala E.R. putem unakrsnog ispitivanja unatoč činjenici da je to bio jedini dokaz protiv njega (vidi naprijed citirani predmet *Al-Khawaja i Tahery*, stavci 162. i 165.). Posljedično, bio je osuđen na temelju dokaza u odnosu na koje su njegova prava obrane bila znatno ograničena.

52. Sud također pridaje značajnu težinu činjenici da nacionalni sudovi nisu ni pokušali pozvati svjedokinju E.R. na raspravu u suđenju podnositelju zahtjeva i da razlozi koje su naveli za takvo postupanje nisu bili dovoljni. S obzirom na važnost iskaza jedinog očevica kaznenog djela za koje je osuđen, Sud smatra da poduzete uravnotežujuće mjere, ako ih je i bilo, nisu bile dovoljne da se omogući poštena i pravilna ocjena pouzdanosti neprovjerenog iskaza.

53. Sukladno navedenome, Sud utvrđuje da ni podnositelj ni njegov branitelj nisu imali mogućnost suočiti se i ispitati E.R. ili je usmeno ispitati u podnositeljevoj prisutnosti u bilo kojoj fazi postupka (vidi predmet *Nechto protiv Rusije*, br. 24893/05, stavak 125., 24. siječnja 2012., i naprijed citirani predmet *Vronchenko*, stavak 65.; te suprotno tome vidi predmete *Chmura protiv Poljske*, br. 18475/05, stavak 56., 3. travnja 2012.; *Gani protiv Španjolske*, br. 61800/08, stavak 48., 19. veljače 2013.; i *Aigner protiv Austrije*, br. 28328/03, stavak 41., 10. svibnja 2012.).

54. Ocjenjujući poštenost postupka u cjelini, Sud zaključuje da nije bilo dovoljnih uravnotežujućih čimbenika koji bi nadoknadili teškoće s kojima je obrana bila suočena kao s posljedicom prihvaćanja iskaza E.R. Stoga presuđuje da je došlo do povrede članka 6. stavaka 1. i 3. točke d) Konvencije.

II. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

55. Člankom 41. Konvencije propisano je:

„Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravičnu naknadu povrijeđenoj stranci.”

A. Šteta

56. Podnositelj potražuje 1.500 eura (EUR) na ime nematerijalne štete.

57. Vlada je tvrdila da, ako bi Sud utvrdio povredu članka 6. u ovome predmetu, to bi predstavljalo dostatnu pravičnu naknadu za podnositelja zahtjeva.

58. Sud prvo primjećuje da podnositelj zahtjeva ima mogućnost traženja novog suđenja (na temelju članka 502. Zakona o kaznenom postupku). Međutim, Sud zauzima stajalište da je podnositelj zahtjeva pretrpio izvjesnu nematerijalnu štetu kao rezultat utvrđene povrede koja se ne može nadoknaditi pukim utvrđivanjem povrede od strane Suda. Odlučujući na pravičnoj osnovi, kako to zahtijeva članak 41. Konvencije, Sud podnositelju zahtjeva dosuđuje iznos od 1.500 EUR na ime nematerijalne štete, uz sav porez koji bi podnositelju zahtjeva mogao biti zaračunat.

B. Troškovi i izdaci

59. Podnositelj zahtjeva također je potraživao 10.250 hrvatskih kuna (HRK) na ime troškova i izdataka nastalih pred domaćim sudovima i iznos od 3.030 HRK za one nastale pred ovim Sudom.

60. Vlada je tvrdila da podnositelj zahtjeva nije dokazao da je imao bilo kakve troškove za svoje zastupanje pred domaćim sudovima te da troškovi za prijevod dokumenata nisu bili potrebni. Također je smatrala da su potraživani iznosi prekomjerni.

61. Prema sudskoj praksi Suda podnositelj ima pravo na naknadu svojih troškova i izdataka samo ako je dokazano da su stvarno i nužno nastali i bili razumni glede iznosa. U ovome predmetu, uzimajući u obzir dokumente koje ima u posjedu i naprijed navedene kriterije, Sud smatra razumnim dosuditi iznos od 1.200 EUR na ime troškova po svim osnovama.

C. Zatezne kamate

62. Sud smatra primjerenim da se stopa zatezne kamate temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA SUD JEDNOGLASNO

1. *Utvrđuje* da je zahtjev dopušten;
2. *Presuđuje* da je došlo do povrede članka 6. stavaka 1. i 3. točke d) Konvencije;
3. *Presuđuje*
  - (a) da tužena država treba isplatiti podnositelju, u roku od tri mjeseca od dana konačnosti presude u skladu s člankom 44. stavkom 2. Konvencije, sljedeće iznose koje je potrebno preračunati u hrvatske kune prema tečaju važećem na dan isplate:
    - (i) 1.500 EUR (tisuću i petsto eura), na ime nematerijalne štete, uvećan za sve poreze koji bi se mogli zaračunati;
    - (ii) 1.200 EUR (tisuću i dvjesto eura), uvećanih za sve poreze koje bi se mogli zaračunati podnositelju zahtjeva, na ime troškova i izdataka;
  - (b) da se od proteka prethodno navedena tri mjeseca do namirenja na prethodno spomenute iznose plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;
4. *Odbija* preostali dio podnositeljevog zahtjeva za naknadu troškova i izdataka.

Sastavljeno na engleskom jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 29. ožujka 2016. godine u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Stanley Naismith
Tajnik

Işil Karakaş
Predsjednica

@Ured zastupnika pred Europskim sudom za ljudska prava. Sva prava pridržana.